

TALOUSARVIOALOITE 77/2011 vp**Määrärahan osoittaminen päihdeäitien pakko-
hoitoon*****Eduskunnalle***

Syntymättömälläkin lapsella on tietyt oikeudet YK:n lapsen oikeuksien yleissopimuksen mukaan. Yhä useampi syntyvä lapsi on kuitenkin äidin päihteiden käytön vuoksi vammautunut tai sairastunut vakavasti — näiden lasten oikeudet eivät ole toteutuneet.

Arvioiden mukaan noin 6 prosenttia raskaana olevista suomalaisnaisista on alkoholin suurkuluttajia. Tämä merkitsee Suomessa vuosittain yli 3 000:ta päihteille altistunutta sikiötä. Suomessa syntyy vuosittain noin 600 lasta, joilla on sikiöaikaiseen alkoholialtistukseen liittyviä oireita. Lisäksi erilaisten päihteiden, alkoholin, huumeiden ja lääkkeiden, sekakäyttö on tavallista. Näin ollen yksittäisen päihteen osuutta ja vaikutuksia sikiövaurioihin on useasti vaikea arvioida. Päihteiden vuoksi syntyvät kehitysvammat olisivat kuitenkin estettävissä. Jos äiti ei raskausaikana käytä alkoholia tai muita päihteitä, niistä johtuvia sikiövaurioitakaan ei synny.

Lainsäädäntöä pitää muuttaa siten, että päihdeäidit voidaan määrätä pakolliseen hoitoon sikiön terveyden turvaamiseksi. Tähän tulokseen tuli myös sosiaali- ja terveysministeriön asettama työryhmä, joka jätti raportin raskaana olevien päihdeongelmaisten naisten hoidon varmistamisesta. Työryhmä päätyi suosittamaan pakkohoittoa äärimmäisenä keinona, silloin kun kaikki muut keinot ovat osoittautuneet tehottomiksi. Lisäksi raskaana oleville päihdeongelmaisille pitäisi työryhmän mielestä säätää subjektiivinen oikeus päästä päihdehoitoon heti halutessaan.

Laki velvoittaa sosiaali- ja terveysalan työntekijöitä tekemään ennakoivan lastensuojeluilmoituksen heti, kun he saavat tietää raskaana olevan naisen käyttävän alkoholia tai muita päihteitä tai muuten vaarantavan syntyvän lapsen terveyden. Se ei kuitenkaan sisällä varsinaista pakkohoitopykälää.

Ennakoiva lastensuojeluilmoitus on tärkeä askel, jolla voidaan pelastaa lapsia vammautumiselta. Tämä edellyttää, että terveydenhoidolla on käytössään myös auttamis- ja hoitokeinoja niille ihmisille, joita ennakoiva ilmoitus voi koskea. Henkilökunnan on hallittava perusteet ennakoivan lastensuojeluilmoituksen tekemiseen, ja niiden on oltava samat koko maassa.

Ennakoiva lastensuojeluilmoitus ei ole kuitenkaan riittävä keino lapsen oikeuksien turvaamiseksi. YK:n yleissopimuksen mukaan valtioiden tulee taata mahdollisimman hyvät edellytykset lapsen henkiinjäämiselle ja kehitykselle. Lapsen etu tulee asettaa kaikessa päätöksenteossa etusijalle. Lapsella on sopimuksen 24 artiklan mukaan oikeus parhaaseen mahdolliseen terveydentilaan. Tätä edistää viime kädessä parhaiten mahdollisuus odottavien, päihdeongelmaisten äitien pakkohoitoon ohjaamiseen. On väitetty, ettei päihdeäitien pakkohoidosta ole hyötyä. On kuitenkin kiistaton tosiasia, että syntymättömän lapsen edut pakkohoito turvaisi. Pakkohoito ei välttämättä paranna äidin päihderiippuvuutta. Päihderiippuvuuden poistamiseksi voidaan tarvita myös muita sosiaali- ja terveydenhuollon toimenpiteitä. Pakkohoidolla voi olla myös ennalta

ehkäisevä vaikutus. Tietoisuus pakkohoidon mahdollisuudesta saattaisi joidenkin äitien kohdalla lopettaa päihteiden käytön heidän tullessaan raskaaksi.

Talousarviossa tulee kohdentaa rahaa päihdeäitien pakkohoidon suunnitteluun. Myös tarvittavat lainsäädännölliset toimenpiteet on hoidettava, jotta päihdeäitien pakkohoito on mahdollista.

Edellä olevan perusteella ehdotan,

että eduskunta lisää valtion vuoden 2012 talousarvioon momentin 33.70.50 perusteluihin maininnan, että määrärahoista kohdennetaan 700 000 euroa päihdeäitien pakkohoidon suunnittelun ja toteutuksen aloittamiseen.

Helsingissä 17 päivänä lokakuuta 2011

Pertti Hemmilä /kok